

Tussen humbug en onwetendheid

Advertenties van Nederlandse zorgverleners in Spanje

Hans Bender

Wanneer een Nederlander zich vestigt in Spanje krijgt hij te maken met een aantal maatschappelijke verschijnselen die hem voorheen onbekend waren. Eén daarvan is dat artsen, en overigens ook tandartsen en fysiotherapeuten, zoveel adverteren. En het zijn niet alleen Spaanse artsen die zich via het medium reclame affichereren, maar ook Nederlandse artsen doen week na week in *Hallo Weekblad*¹ en in *De Week* (periodieken voor Nederlandse expats en *pensionados*) kond van hun buitengewone vaardigheden.

In Nederland komt men over het algemeen alleen de namen van artsen tegen in vakbladen, en dan nog hoofdzakelijk ter vervulling van vacatures. Die namen staan daar opdat gegadigden bij vakgenoten inlichtingen omtrent de vacature kunnen inwinnen. Adverteren gebeurt doorgaans door klinieken waar uitsluitend een beperkt aantal, veelal verfraaiende ingrepen wordt uitgevoerd. In de reguliere medische wereld wordt dat niet alom gewaardeerd. Een Rotterdamse basisarts die in een dergelijke kliniek werkt, regelmatig op de televisie verschijnt en een rubriek heeft in een bekend vrouwenblad, ging zich op een gegeven ogenblik 'cosmetisch chirurg' noemen. Hij raakte hierdoor in conflict met de Vereniging voor Plastische en Reconstructieve Chirurgie, omdat niet iedereen die wel eens naald en draad hanteert, zich chirurg mag noemen. De betrokkene noemt zich nu 'cosmetisch arts', en dat mag blijikbaar wel, uitgaand van de veronderstelling dat een basisarts ook een arts is. In Spanje doet zich iets dergelijks voor. In *Hallo Weekblad* adverteert regelmatig iemand, die zichzelf omschrijft als 'gediplomeerd cosmetisch chirurg'. Er volgt een rijtje ingrepen dat door hem wordt verricht en in die opsomming komen ook termen voor als 'afslankmethode' en 'anti-aging', begrippen die weinig tot niets met chirurgie te maken hebben. De man heeft 'vijfentwintig jaar ervaring onder andere in de Sterrenkliniek (sic!) van professor Pitanguy, Rio de Janeiro (grondlegger van de cosmetische chirurgie)'. Nu wil het geval dat professor Pitanguy niet de grondlegger is van de cosmetische chirurgie; zijn grote verdienste is, dat hij tientallen jaren geleden de plastische chirurgie in Zuid-Amerika heeft ingevoerd en een goede naam heeft bezorgd.

Sommige termen zijn niet alleen oncontroleer-

baar maar ook onbegrijpelijk. Zoals eentje van een acupuncturiste, wier advertentie vermeldt, dat zij doet aan 'quantum touch'. 'Quantum' is is het Latijnse woord voor 'hoeveelheid' en ook wel voor 'zoveel als'. 'Touch' is het Engelse woord voor 'aanraking'. Zou deze raadselachtige formule verwijzen naar een of andere vorm van massage? En zo ja, zou het dan voor de onwetende lezer van zo'n advertentie niet duidelijker geweest zijn als dat simpelweg was vermeld? Een psychiater vermeldt in zijn advertentie dat hij de 'nieuwste therapeutische technieken' toepast, een nietszeggende mededeling, omdat het in de geneeskunde allang bekend is, dat nieuwere therapieën vaak helemaal niet beter zijn dan de oudere; de vergelijking van twee geneeswijzen naar hun deugdelijkheid kan jaren van zorgvuldig uitgevoerd onderzoek vergen. Volgens de advertentie houdt deze dokter zich ook bezig met 'behandeling van pijn, overgewicht, angst voor de tandarts en verbetering van werk/sportprestaties'. Maar het verbazingwekkendste staat te lezen in de laatste regel van de advertentie van de therapeutische duizendpoot: 'Zware trauma's in twee behandelingen genezen'. Dat komt een kritische lezer bijzonder onwaarschijnlijk voor: wanneer een patiënt al na twee behandelingen is genezen, dan was het trauma niet zo zwaar; is hij daarentegen niet genezen - wat veel meer voor de hand ligt - dan hoort zo'n bewering niet in een advertentie thuis. Mogelijk is het de bedoeling van de adverteerder dat de lezer onder de indruk raakt van de in semi-wetenschappelijk fraseologie verpakte nonsens.

Een Nederlandse huisarts vermeldt in haar advertentie, dat zij ook 'bioresonantie' in haar pakket heeft. 'Bio' verwijst naar 'leven'; 'resoneren' betekent 'weerklinken', hetgeen de term

een optimistische uitstraling geeft, zoiets als 'het leven weerklinkt' of 'het leven klinkt weer'. In het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, is nog nooit een publicatie verschenen gewijd aan bioresonantie. Sterker nog, in de laatste druk van *Pinkhof Geneeskundig Woordenboek* komt het hele begrip niet voor!² Geloof je, dit wetende, nu nog in deze lucht-fietserij?

Wat is nu de strekking van het bovenstaande in het kort? Het valt misschien nog te begrijpen, dat Nederlandse hulpverleners onder wie artsen, zich door concurrentieverhoudingen min of meer gedwongen voelen regelmatig te ad-

verteren. Wanneer zij hiermee zouden volstaan, is dat op zijn Spaans gezegd acceptabel. Maar tegen het gebruik van gewichtig klinkende semi-medische terminologieën en loze oncontroleerbare en/of volstrekt duistere kreten moet worden gewaarschuwd. Die horen in advertenties beslist niet thuis. ●

J.Bender is chirurg in ruste

Literatuur

- 1 Diverse en herhaalde advertenties in *Hallo Weekblad*.
- 2 *Pinkhof Geneeskundig Woordenboek*, Bohn Stafleu van Loghum. Houten 2006

● Kort ●

Raad voor de Journalistiek

Uitspraak vastgesteld d.d. 30 januari 2007 door mevrouw mr. M.E. Leijten, voorzitter, prof. dr. mr. B. de Gaay Fortman, mevrouw drs. J.X. Nabibaks en drs. P. Sijpersma, leden, in tegenwoordigheid van mevrouw mr. D.C. Koene, secretaris, en mevrouw mr. P. Blok, plaatsvervangend secretaris.

Vereniging tegen de Kwakzalverij/R. Bekkering en *De Telegraaf* Uitspraak: gegrond. In de rubriek 'Gezond & Wel' is een artikel gepubliceerd onder de kop 'Acupunctuur werkt - Waardevolle aanvulling op reguliere geneeskunde'. Bij het artikel is een pasfoto van Bekkering geplaatst met de vermelding 'door Rob Bekkering huisarts'.

In de publicatie wordt verwezen naar een documentaire bij de BBC over een openhartoperatie. Volgens het artikel werd de desbetreffende patiënte uitsluitend met behulp van acupunctuur verdoofd. Het is voldoende aannemelijk dat deze stelling onjuist is, aldus de Raad. Verweerders hadden die on-

juistheid eenvoudig kunnen achterhalen door onderzoek te doen naar relevante bronnen. Dit klemt te meer nu ook op de website van de BBC is bericht dat de patiënte kalmerende middelen en een plaatselijke verdoving had gekregen.

Verder heeft klaagster aannemelijk gemaakt dat Bekkering niet alleen huisarts is, maar ook (al dan niet praktiserend) acupuncturist en dat hij acupunctuur doceert. Het had op de weg van verweerders gelegen dit aan de lezer kenbaar te maken. Door dit na te laten en Bekkering te profileren als huisarts, hebben verweerders ten onrechte de indruk gewekt dat Bekkering de lezer als niet persoonlijk betrokken medicus over acupunctuur informeert. Dit is misleidend en journalistiek onzorgvuldig. Door zo te handelen en na te laten hebben verweerders de grenzen overschreden van hetgeen, gelet op de eisen van journalistieke verantwoordelijkheid, maatschappelijk aanvaardbaar is. ●

(vgl. RvdJ 2006/26)

Publicatie op www.rvdj.nl/2007/2